

Poništaj pravorijeka u hrvatskoj sudskoj praksi

Vučić, Matea

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:702712>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

PRAVNI FAKULTET U ZAGREBU
KATEDRA ZA MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO

MATEA VUČIĆ

PONIŠTAJ PRAVORIJEKA U HRVATSKOJ SUDSKOJ PRAKSI

DIPLOMSKI RAD

MENTOR: Prof. dr. sc. Hrvoje Sikirić

ZAGREB, 2024.

IZJAVA O IZVORNOSTI

Ja, Matea Vučić, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivo autor diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Matea Vučić

Sadržaj

1. UVOD.....	4
2. POJAM I ZNAČAJ ARBITRAŽE U HRVATSKOJ.....	4
3. TUŽBA ZA PONIŠTAJ PRAVORIJEKA.....	6
3.1. RAZLOZI PODNOŠENJA TUŽBE ZA PONIŠTAJ PRAVORIJEKA	8
4. IZAZOVI I PROBLEMI PONIŠTAJA PRAVORIJEKA U SUDSKOJ PRAKSI.....	10
5. ANALIZA SUDSKE PRAKSE PONIŠTAJA PRAVORIJEKA	13
5.1. NEVALJANOST ARBITRAŽNOG SPORAZUMA.....	13
5.1.1. Pravna argumentacija podnositelja tužbe za poništaj	13
5.1.2. Odluka suda i obrazloženje	14
5.1.3. Utjecaj odluke na buduću praksu	15
5.2. NEPRAVILNO OBAVIJEŠTAVANJE ILI NEMOGUĆNOST IZNOŠENJA SLUČAJA.....	16
5.2.1. Pravna argumentacija podnositelja tužbe za poništaj	16
5.2.2. Odluka suda i obrazloženje	17
5.2.3. Utjecaj odluke na buduću praksu	18
5.3. NEPRAVILNOST U SASTAVU ILI POSTUPKU ARBITRAŽNOG SUDA	18
5.3.1. Pravna argumentacija podnositelja tužbe za poništaj	18
5.3.2. Odluka suda i obrazloženje	19
5.3.3. Utjecaj odluke na buduću praksu	20
5.4. NEOBRAZLOŽENOST ILI NEPOTPISANOST PRAVORIJEKA	20
5.4.1. Pravna argumentacija podnositelja tužbe za poništaj	20
5.4.2. Odluka suda i obrazloženje	21
5.4.3. Utjecaj odluke na buduću praksu	22
5.5. PROTIVNOST JAVNOM PORETKU	23
5.5.1. Pravna argumentacija podnositelja tužbe za poništaj	23
5.5.2. Odluka suda i obrazloženje	24
5.5.3. Utjecaj odluke na buduću praksu	25
6. ZAKLJUČAK	25
7. LITERATURA	27

1. UVOD

Arbitraža predstavlja jedan od ključnih mehanizama za rješavanje sporova izvan redovnih sudskih institucija. Prednosti arbitraže uključuju brzinu, fleksibilnost i stručnost arbitara u određenim pravnim područjima.¹ U Hrvatskoj, kao i mnogim drugim pravnim sustavima, arbitraža je uređena posebnim zakonodavstvom koje omogućava strankama da sporove rješavaju efikasnije i sa većom kontrolom nad postupkom.² Međutim, unatoč brojnim prednostima arbitražnog postupka, nije lišen nedostataka i mogućnosti grešaka. Slijedom navedenog, arbitražni pravorijeci nisu potpuno imuni na sudsku kontrolu te se u određenim situacijama mogu poništiti.³

Cilj ovog diplomskog rada je analizirati sudsku praksu vezanu za poništaj pravorijeka u Republici Hrvatskoj. Fokus će biti na pravnim načelima koja se primjenjuju u postupcima poništaja. Posebna pažnja bit će posvećena analizi razloga za poništaj, postupcima pred sudovima te utjecaju ovakvih presuda na pravnu sigurnost i praksu arbitražnog rješavanja sporova. Kroz detaljnu analizu relevantnih zakonskih odredbi i sudske prakse ovaj rad će pokušati dati odgovore na pitanja koliko su hrvatski sudovi skloni poništavanju arbitražnih pravorijeka, koji su najčešći razlozi za poništaj te kakav je utjecaj sudske kontrole na arbitražnu praksu u Hrvatskoj. Na taj način rad će doprinjeti boljem razumijevanju uloge sudova u arbitražnom postupku i pružiti uvid u izazove i mogućnosti koje ovaj mehanizam rješavanja sporova donosi.

2. POJAM I ZNAČAJ ARBITRAŽE U HRVATSKOJ

Arbitraža predstavlja alternativni način rješavanja sporova izvan tradicionalnog sudskog sustava pri čemu stranke povjeravaju rješavanje svog spora neutralnoj trećoj strani – arbitražnom sudu. Arbitražni sud, sastavljen od jednog ili više arbitara koje stranke same biraju, donosi odluku koja ima obvezujuću pravnu snagu, jednako kao i presuda državnog suda.⁴ Arbitraža, a drugim riječima izabrano suđenje je Zakonom o arbitraži definirana kao suđenje pred arbitražnim sudom bez obzira organizira li ga ili njegovo djelovanje osigurava arbitražna ustanova ili ne.⁵ Radi se u svakom slučaju o nedržavnim tijelima kojima su zainteresirani subjekti povjerali rješavanje svog spora koji

---

¹ Radić, D. i Radić, A. (2020). Pravna sredstva protiv pravorijeka Arbitražnog suda, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 57, br. 2, str. 423-450., dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/345486>

² Zakon o arbitraži, NN 88/01.

³ Ćorić, L. (2018). Prikaz prakse VSRH i trgovačkih sudova o Zakonu o arbitraži

⁴ Triva, S., Belajec, V., Dika, M., Građansko parnično procesno pravo, 7. izdanje, Zagreb, 2004., str. 851.

⁵ Zakon o arbitraži (NN 88/01)

je nastao iz ugovornog ili izvanugovornog odnosa.⁶ O prednostima arbitražnog postupka moglo bi se govoriti doista mnogo, a počevši s ogromnim naglaskom na brzinu i ekonomičnost postupka u odnosu na sudske postupke u Hrvatskoj te posljedično i niže troškove postupka jer nema višeinstancijskih žalbi. Arbitraža omogućuje strankama fleksibilnost u izboru arbitara, jezika postupka te primjenjivog prava što može biti od velike važnosti u međunarodnim sporovima. Nadalje, elastičnost procesnih pravila omogućava efikasno rješavanje sporova.⁷ Također, arbitraža nudi veću razinu povjerljivosti što je osobito važno u poslovnim sporovima gdje stranke žele zadržati osjetljive informacije izvan javnog registra.⁸ Razmišljajući o značaju arbitraže ne smije se izostaviti stručnost arbitara za pitanja iz spora.⁹ Razvijenost i značaj arbitraže na nacionalnoj razini dokazuju hrvatska procesna pravila za arbitražu nazvana „Zagrebačka pravila“, a podredno primjena Zakona o arbitraži za pitanja koja pravila ne pokrivaju, a koji je usklađen s međunarodnim standardima poput UNCITRAL Model zakona o međunarodnoj trgovačkoj arbitraži te Njujorške konvencije iz 1958. godine o priznavanju i izvršenju stranih arbitražnih odluka.¹⁰ Pored nacionalnih i međunarodnih zakona, pravila arbitražnih institucija kao što su Pravila Stalne arbitraže pri Hrvatskoj gospodarskoj komori ili Pravila Međunarodne trgovačke komore pružaju proceduralne smjernice za vođenje arbitražnih postupaka.¹¹ Ovi pravni izvori zajedno čine cjelovit i koherentan pravni okvir koji regulira arbitražu u Hrvatskoj, osiguravajući dosljednost i pravnu sigurnost u provođenju arbitražnih postupaka i priznavanju pravorijeka. Kroz promatranje načela arbitražnog postupka mogu se uočiti kvalitete toga instituta. Osim što načelo dispozitivnosti dopušta strankama da se sporazume o brojnim pitanjima postupka i što se kroz načelo ravnopravnosti inzistira na ravnopravnosti stranaka, ključno je naglasiti načelo ekonomičnosti gdje je arbitar dužan arbitražu voditi primjerenom brzinom i pravodobno poduzimati radnje u postupku te brinuti da se izbjegne svako odugovlačenje postupka.¹² Razlika je što se kod arbitraže, za razliku od sudskog postupka, načelo ekonomičnosti dosljedno provodi.

---

⁶ Uzelac, A., Forma arbitražnog ugovora u hrvatskom pravu: novo uređenje, njegova ishodišta i perspektive daljnjeg razvoja, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 56, br. 2-3, 2006, str. 555.

⁷ Baker, Mark. Advantages of Arbitration in International Disputes, International Arbitration Report, 2019., dostupno na: <https://www.nortonrosefulbright.com/en/knowledge/publications/44429f5f/international-arbitration-report-issue-4>

⁸ Blackaby, N., Partasides, C., & Redfern, A. (2022). Redfern and Hunter on International Arbitration (7th ed.). Oxford University Press.

⁹ Born, G. (2014). International Commercial Arbitration (2nd ed.). Kluwer Law International.

¹⁰ UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration, United Nations, 1985.

¹¹ Sajko, K. (2009). *Međunarodno privatno pravo*. Zagreb: Narodne novine, str. 297.

¹² Sikirić, H. (2018.). Prikaz prakse Vrhovnog suda Republike Hrvatske i trgovačkih sudova.

Kroz objašnjavanje značaja arbitraže neizbježna je konstantna usporedba sa sudskim postupkom kako bi se jasnije ukazalo na prednosti arbitraže u odnosu na mane sudstva koje su poznatije i prisutnije u svakodnevnom životu. Pravna snaga i izvršnost pravorijeka u hrvatskom pravnom sustavu imaju ključnu ulogu u osiguravanju učinkovitosti i vjerodostojnosti arbitraže kao alternativnog načina rješavanja sporova. Pravorijek, kao konačna i obvezujuća odluka arbitražnog suda ima istu pravnu snagu kao i pravomoćna sudska presuda.

Rješavanje sporova arbitražom postaje sve značajnije, posebice u međunarodnim trgovinskim odnosima zbog iznimno pojednostavljenog i gotovo globalno ujednačenog sustava priznavanja i ovrhe stranih arbitražnih odluka. Veliki doprinos tome dala je Njujorška konvencija iz 1958. godine koju je ratificirala većina zemalja širom svijeta.¹³ Hrvatsko zakonodavstvo o priznanju i izvršenju stranih arbitražnih odluka u velikoj mjeri se oslanja na rješenja sadržana u ovoj konvenciji. Arbitražni postupci u usporedbi sa postupcima pred državnim sudovima, idalje su prisutni u zanemarljivo malom broju, bilo da se odnose na ad hoc arbitraže ili arbitraže unutar institucija.¹⁴ Arbitraža nesumnjivo ima svoje prednosti u odnosu na sudske postupke. Među najvažnijima su mogućnost izbora stručnjaka koji će voditi arbitražu, brži tok postupka, fleksibilnost u izboru primjenjivog prava kao i povjerljivost samog postupka i dokumentacije koja se koristi. S obzirom na mali broj arbitražnih postupaka koji se provode u Republici Hrvatskoj kao i nedostatak stručnjaka koji su upoznati s arbitražom, često dolazi do nerazumijevanja ovog načina rješavanja sporova. Nažalost, to nerazumijevanje prisutno je čak i među pravnicima koji i dalje imaju pogrešne predodžbe o arbitraži i njenom postupku.¹⁵ Dakle, iako arbitraža u Hrvatskoj još uvijek nije u potpunosti razvijena kao u nekim drugim državama, njena uloga kontinuirano raste zahvaljujući prednostima koje nudi.

3. TUŽBA ZA PONIŠTAJ PRAVORIJEKA

Tužba za poništaj pravorijeka igra ključnu ulogu u osiguravanju zakonitosti i poštivanja proceduralnih pravila u arbitražnim postupcima. Iako arbitraža nudi fleksibilniji i brži način rješavanja sporova u odnosu na sudske postupke, ovaj mehanizam osigurava da se postupak

---

¹³ United Nations, *Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards*, New York, 10. lipnja 1958.

¹⁴ Jug, J. (2006). *Načini okončanja arbitražnog postupka-dileme i prijedlozi*. Dostupno na: https://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/JugJ_Nacini-okoncanja-arbitraznog-postupka_2006-03.pdf (1.8.2024.).

¹⁵ Ibid.

provodi u skladu sa zakonom i temeljnim načelima pravednosti.¹⁶ To jača povjerenje stranaka u arbitražu i osigurava da arbitražni postupci ne budu potpuno izvan sudskog nadzora. Ujedno je to specifični pravni institut koji omogućava osporavanje arbitražnog pravorijeka pred nadležnim sudom, ali isključivo na ograničenim i strogo definiranim osnovama. Prema hrvatskom Zakonu o arbitraži, takva tužba nije redovni pravni lijek poput žalbe na sudsku odluku, već izvanredni mehanizam kontrole nad arbitražnim procesom.¹⁷ Cilj tužbe nije ispitivanje merituma spora, već provjera zakonitosti postupka u kojem je pravorijek donesen.¹⁸ Ova vrsta tužbe ne narušava autonomiju arbitražnog postupka, već služi kao mehanizam zaštite stranaka od eventualnih nepravilnosti, osiguravajući istovremeno da arbitraža ostane efikasan i pouzdan oblik rješavanja sporova. Specifičnost ovog instituta pokušavao je objasniti i Triva "što je izuzetno restriktivna, da tako ojača podršku koju pravni poredak pruža arbitraži. Sud koji odlučuje o toj tužbi ne bi u pravilu mogao ulaziti u preispitivanje pravilnosti utvrđenja činjeničnog stanja ni pravilnosti primjene materijalnog prava. No to ne znači da je ispitivanje pravilnosti primjene materijalnog prava sasvim isključeno pa da je stoga opravdano kazati da su tužba i parnica za poništaj pravorijeka kao izvanredno pravno sredstvo lišeni značajne komponente drugog izvanrednog pravnog sredstva, revizije, čije nepodnošenje jest zapreka za podnošenje ustavne tužbe. Takvo, teško prihvatljivo, poimanje zanemaruje odredbu čl. 485/t. 7. ZPP" (pogreška u tisku, riječ je o t. 6. nap. K.M.) 'po kojoj. bi se poništaj pravorijeka mogao zahtijevati i kad je presuda izbranog suda 'u suprotnosti s Ustavom Republike Hrvatske i* utvrđenim osnovama društvenog uređenja'".¹⁹ Ono što dodatno ojačava zakonitost pravorijeka jest Zakonom propisano da se stranke ne mogu unaprijed odreći prava na pobijanje donesenog pravorijeka tužbom za poništaj.²⁰ Međutim, tužbom za poništaj pravorijeka dovodimo u pitanje razinu povjerljivosti i privatnosti o kojoj se pisalo kao prednosti arbitraže budući da je podnošenje tužbe učinilo arbitražu dostupnom javnosti, veo povjerljivosti koji je vezivao arbitre, stranke i arbitražnu instituciju do tog trenutka, može se smatrati podignutim.²¹

---

¹⁶ Gharavi, H. H. (2002). *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*. Kluwer Law International, International Arbitration Law Library, str. 29.

¹⁷ Zakon o arbitraži, NN 88/01

¹⁸ Musa, K., Tužba radi poništaja presude izbranog suda, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 56, br. 2-3, 2006., str. 7.

¹⁹ Triva: Ustavna tužba radi ukidanja arbitražnog pravorijeka, Pravo u gospodarstvu, Zagreb, 2/2000., str. 227.

²⁰ S. Triva, A. Uzelac, Hrvatsko arbitražno pravo, Narodne novine, Zagreb, 2007., str. 895.

²¹ A. Uzelac, Setting Aside Arbitral Awards in Theory and Practice, dostupno na: <https://www.alanuzelac.from.hr/pubs/A28Setting%20Aside%20in%20Theory%20and%20Practice.pdf>

Ako sud odluči naposljetku poništiti pravorijek, on ima retroaktivni učinak te postaje nevažeći i nema pravne učinke kao da nikada nije bio donesen. Međutim, poništaj pravorijeka ne rješava automatski spor između stranaka – one mogu ili ponovno pokrenuti arbitražni postupak ili se obratiti nadležnom državnom sudu, ovisno o njihovom sporazumu.²² U ovom kontekstu, važno je ponovno napomenuti da poništaj pravorijeka ne znači da sud ulazi u materijalnu ocjenu spora – poništaj je isključivo posljedica proceduralnih ili pravnih nepravilnosti. Nakon donošenja takve presude stranke zadržavaju pravo na žalbu koju mogu uputiti stvarno i mjesno nadležnom sudu.²³ Ova pravna zaštita osigurava da nijedna strana ne ostane bez mogućnosti dodatnog preispitivanja odluke čime se postiže ravnoteža između konačnosti pravorijeka i pravne sigurnosti za sve sudionike u postupku. Ovakva uređenost postupka daje strankama jasnoću i pravnu sigurnost, a istovremeno ostavlja prostor za intervenciju suda kada je to u interesu pravde i poštivanja temeljnih pravnih načela.

3.1. RAZLOZI PODNOŠENJA TUŽBE ZA PONIŠTAJ PRAVORIJEKA

U pravilu kada stranke podnose tužbu za poništaj pravorijeka pozivaju se na jedan od zakonom predviđenih razloga koji su strogo definirani i ograničeni. Međutim, postoje situacije u kojima sud čak i bez poticaja stranaka može po službenoj dužnosti poništiti pravorijek.²⁴ Ti razlozi uvelike su usklađeni s onima predviđenima Newyorškom konvencijom, međunarodnim standardom u području arbitraže. Najčešći razlozi na koje se stranke pozivaju odnose se na temeljne povrede arbitražnog postupka. Jedan od ključnih razloga za poništaj pravorijeka jest nevaljanost arbitražnog ugovora. Arbitražni ugovor predstavlja osnovu cijelog arbitražnog postupka; bez valjanog ugovora nema ni temelja za bilo kakav pravorijek. Ako arbitražni ugovor nije pravilno zaključen ili je u suprotnosti s odredbama prava koje su stranke odabrale (ili ako to nije određeno prema hrvatskom pravu) to predstavlja ozbiljan razlog za poništaj pravorijeka.²⁵ Time se štiti autonomija stranaka, ali i pravna valjanost procesa.

Drugi čest razlog odnosi se na povredu prava stranaka da budu saslušane. U svakom postupku, a osobito u arbitraži, važno je da stranke imaju mogućnost iznijeti svoje argumente i predočiti

---

²² D. Radić, A. Radić, Pravna sredstva protiv pravorijeka Arbitražnog suda HNS-a s važećom sudskom praksom, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 57, br. 2, 2020., str. 429, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/237906> (4.8.2024.).

²³ Heim L. Tužba za poništaj pravorijeka [Diplomski rad]. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet; 2024., dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:199:005733> (6.8.2024.)

²⁴ Ibid.

²⁵ Zakon o arbitraži, NN 88/01

dokaze.²⁶ Ako stranci nije pružena ta prilika ili nije pravilno obaviještena o postupku, tada je ugroženo njezino pravo na pravičan postupak.²⁷ Hrvatski sudovi ozbiljno tretiraju ovakve povrede jer zadiru u temeljna načela pravičnosti. U praksi ovo može značiti da arbitražni sud nije omogućio jednoj strani da iznese svoje argumente ili nije uzeo u obzir važne dokaze koji su joj išli u prilog. Također, stranka u postupku mora biti sposobna zaključiti ugovor o arbitraži i biti stranka u sporu, odnosno biti uredno zastupana.²⁸

Jednako tako, prekoračenje ovlasti arbitražnog suda predstavlja važan razlog za poništaj. Arbitri moraju postupati unutar okvira koji im je dan arbitražnim ugovorom. Ako odluče o pitanju koje nije predmet spora ili koje nadilazi njihove ovlasti, pravorijek može biti poništen. Primjerice, ako arbitri donesu odluku o nekom pitanju koje stranke nisu obuhvatile u svom sporazumu o arbitraži to predstavlja ozbiljnu povredu koja zahtijeva sudsku intervenciju.

Osim toga, bitna proceduralna nepravilnost također može biti razlog za poništaj, a posebice ukoliko pravorijek nije obrazložen ili potpisan. Ako arbitražni postupak nije vođen u skladu s dogovorom stranaka ili pravilima koja su primjenjiva to može dovesti do poništaja pravorijeka. Sastav arbitražnog suda ili način vođenja postupka moraju biti u skladu s pravilima jer svako odstupanje može narušiti zakonitost postupka i dovesti u pitanje pravorijek.²⁹

Sud osim na zahtjev stranaka, ima obvezu razmotriti određene razloge za poništaj pravorijeka po službenoj dužnosti. Ovi razlozi odnose se na pitanja koja nadilaze interese samih stranaka i tiču se zaštite javnog poretka i temeljnih načela pravnog sustava. Jedan od tih razloga jest pitanje arbitrabilnosti spora. Ne mogu se svi sporovi rješavati arbitražom. Postoje određena pitanja, poput obiteljskih ili kaznenih predmeta koja prema hrvatskom pravu nisu prikladna za arbitražu.³⁰ Ako se utvrdi da je spor koji je bio predmet arbitražnog postupka ne-arbitrabilan, sud mora poništiti pravorijek bez obzira na to jesu li stranke prigovarale.³¹ Ovdje je riječ o očuvanju pravnog poretka i zaštiti određenih temeljnih društvenih vrijednosti. Još jedan ključan razlog koji sud razmatra po

---

²⁶ Zakon o arbitraži, NN 88/01

²⁷ Vukmir, Hrvoje. Pravično suđenje i arbitraža: Pravo na saslušanje. Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 58, br. 3, 2014., str. 295

²⁸ Zakon o arbitraži, NN 88/01

²⁹ Triva S. Arbitraža – Praksa i načela. Zagreb: Narodne novine, 2012., str. 198.

³⁰ ICCA vodič za tumačenje Newyorške konvencije iz 1958. godine: priručnik za suce. Dostupno na: https://cdn.arbitration-icca.org/s3fs-public/document/media_document/nyc_judges_guide_croatian_finalforprint.pdf (8.8.2024.).

³¹ Zakon o arbitraži, NN 88/01

službenoj dužnosti odnosi se na povredu javnog poretka Republike Hrvatske.³² Javni poredak odnosi se na temeljne pravne i društvene vrijednosti koje država štiti. Ako pravorijek arbitražnog suda bude u suprotnosti s tim načelima, primjerice ako bi ugrožavao pravo na pravično suđenje ili diskriminirao neku stranu, sud će intervenirati i poništiti takav pravorijek.³³ Ovaj mehanizam osigurava da arbitraža, iako privatna, ne može funkcionirati izvan granica koje štite javni interes.

4. IZAZOVI I PROBLEMI PONIŠTAJA PRAVORIJEKA U SUDSKOJ PRAKSI

Broj tužbi za poništaj arbitražnih pravorijeka u Hrvatskoj raste u posljednjih nekoliko godina što ukazuje na povećanu upotrebu arbitraže, ali i na sve veću spremnost stranaka da koriste tužbe kao sredstvo pravne zaštite. Prema statistici Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, podaci pokazuju da se većina tužbi odnosi na trgovačke sporove gdje su uključene veće novčane vrijednosti.³⁴ To je logično s obzirom na značaj financijskih posljedica arbitražnih odluka. S druge strane, poništaj pravorijeka po službenoj dužnosti jest rijetka pojava, no zakon dopušta da sudovi interveniraju u slučajevima teških povreda postupka kao što su povrede javnog poretka. Sudovi su vrlo oprezni pri korištenju ove ovlasti što je jasno iz malog broja slučajeva u kojima su pravorijeci poništeni bez zahtjeva stranaka. U većini slučajeva, poništaji po službenoj dužnosti vezani su uz kršenje temeljnih ljudskih prava ili javnog poretka.³⁵ Izazovi i problemi u sudskoj praksi poništaja pravorijeka u Hrvatskoj čine važan aspekt primjene arbitražnog prava, budući da sudovi imaju ključnu ulogu u održavanju ravnoteže između autonomije arbitražnog postupka i zaštite pravnih načela. Iako arbitraža nastoji biti brz i fleksibilan mehanizam za rješavanje sporova, poništaj pravorijeka kao pravno sredstvo otvara brojne izazove u sudskoj praksi.

Jedan od najvećih izazova u sudskoj praksi vezanoj za poništaj arbitražnih pravorijeka jest trajanje samih postupaka. Iako se arbitraža često promovira kao brža i učinkovitija alternativa sudskom rješavanju sporova, postupci poništaja mogu značajno produžiti konačno rješenje. U nekim slučajevima, sudski postupci poništaja traju duže od same arbitraže što umanjuje jedan od glavnih ciljeva arbitražnog postupka – brzinu. U praksi, prva instanca može trajati relativno kratko – oko

---

³² Jug, J. (2006). Načini okončanja arbitražnog postupka-dileme i prijedlozi, dostupno na: https://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/JugJ_Nacini-okoncanja-arbitraznog-postupka_2006-03.pdf (1.8.2024.).

³³ Mistelis LA, Brekoulakis SL, ur. Arbitrability: International and Comparative Perspectives. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International; 2009.

³⁴ Samaržija I. Tužba za poništaj pravorijeka [Diplomski rad]. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet; 2019., dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:199:017872> (9.8.2024.)

³⁵ Heim L. Tužba za poništaj pravorijeka., op. cit., str. 2.

godinu dana, dok drugostupanjski postupci, posebno na Visokom trgovačkom sudu, mogu potrajati znatno dulje – i do dvije ili tri godine.³⁶ Sudovi su prema zakonodavstvu i praksi ograničeni na kontrolu proceduralnih aspekata arbitražnog postupka te ne bi smjeli ulaziti u meritum spora.³⁷ Međutim, u praksi su se pojavili slučajevi gdje su sudovi prešli granicu kontroliranja isključivo proceduralnih pitanja i počeli preispitivati činjenične i pravne nalaze arbitra. To predstavlja problem jer poništaj pravorijeka nije zamišljen kao sredstvo za reviziju arbitražnih odluka, već kao instrument za osiguravanje da su procesne nepravilnosti, ako su prisutne, ispravljene. Hrvatski sudovi u nekim slučajevima preispituju suštinske odluke arbitara što je u suprotnosti s prirodom arbitraže koja bi trebala biti konačna i bez mogućnosti široke sudske revizije. Ovaj problem posebno je izražen u slučajevima kada stranke prigovaraju na inteligibilnost i kontradiktornost pravorijeka što sudovima daje priliku da ulaze u dublje preispitivanje arbitražnih odluka.

Jedan od razloga zbog kojih sud može po službenoj dužnosti poništiti pravorijek jest povreda javnog poretka Republike Hrvatske. Međutim, primjena ovog pojma u praksi često izaziva nedoumice. Javni poredak obuhvaća temeljna pravna načela i vrijednosti, ali njegova široka definicija ostavlja prostora za različita tumačenja što dovodi do neujednačene sudske prakse. Iako bi ovaj razlog za poništaj trebao biti rijedak i primjenjivati se samo u iznimnim situacijama, njegova nejasna definicija omogućava sudovima da po potrebi intervenira što stvara pravnu nesigurnost i ograničava konačnost arbitražnih pravorijeka.³⁸

Još jedan značajan izazov vezan je uz pitanje novih činjenica i dokaza kao osnove za poništaj pravorijeka, ali samo ako stranke to izričito predvide u ugovoru o arbitraži. Prema važećem zakonu pravorijek se može pobijati tužbom i ako stranka koja ga pobija sazna za nove činjenice ili nađe ili stekne mogućnost da upotrijebi nove dokaze na temelju kojih bi za nju mogao biti donesen povoljniji pravorijek da su te činjenice ili dokazi bili upotrijebljeni prije zaključenja raspravljanja koje je prethodilo donošenju pobijanog pravorijeka.³⁹ Iako je ovo teoretski opravdano, u praksi se često događa da stranke koriste ovaj razlog kako bi pokušale ponoviti cijeli postupak pred sudom. Time sudovi bivaju uvučeni u ponovno razmatranje činjeničnih pitanja čime se poništava prednost

---

³⁶ Uzelac A. Setting Aside Arbitral Awards in Theory and Practice. Op. cit., str. 3.

³⁷ Triva S. Arbitraža – Praksa i načela. Op. cit., str. 112.

³⁸ Sikirić, H. (2008). Javni poredak kao razlog za poništaj pravorijeka, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/56058> (10.8.2024.)

³⁹ Zakon o arbitraži, NN 88/01

arbitraže kao bržeg i konačnijeg rješenja sporova.⁴⁰ Hrvatski zakonodavac je svjestan ovog problema i prijedlog reforme zakona predviđa ograničenje korištenja novih činjenica i dokaza kao osnova za poništaj.

Arbitražni postupci su po svojoj prirodi, povjerljivi, dok sudski postupci u pravilu teže transparentnosti. Kada se pokrene postupak za poništaj arbitražnog pravorijeka, često dolazi do sukoba između povjerljivosti arbitraže i potrebe za transparentnošću sudskih postupaka.⁴¹ Ovaj izazov posebno je izražen kada su u pitanju osjetljivi komercijalni sporovi gdje je očuvanje povjerljivosti za stranke od ključne važnosti. Sudovi su dužni voditi postupak javno što ponekad može ugroziti interese stranaka koje su se odlučile za arbitražu upravo zbog povjerljivosti.

Jedan od najvećih izazova u praksi poništaja arbitražnih pravorijeka jest neujednačenost sudske prakse. Iako su zakonski razlozi za poništaj relativno jasno definirani, sudska praksa varira u primjeni tih razloga što rezultira pravnom nesigurnošću za stranke koje se odlučuju na arbitražu. Sudovi različito tumače granice svoje nadležnosti, posebno u vezi s pitanjima poput preispitivanja merituma spora ili primjene koncepta javnog poretka. Ova neujednačenost može obeshrabriti strane ulagače i tvrtke da biraju Hrvatsku kao sjedište arbitraže. Iako hrvatski sudovi postupno razvijaju stručnost u području arbitraže, još uvijek postoji prostor za unaprjeđenje. Arbitraža zahtijeva specifična znanja i vještine, osobito s obzirom na kompleksnost međunarodnih trgovačkih sporova.⁴² Nedostatak specijalizacije među sucima može dovesti do nepravilne primjene zakona ili prekomjernog uplitanja u meritum spora. Uvođenje specijaliziranih odjela ili sudaca za arbitražu moglo bi poboljšati sudsku praksu u ovom području i dovesti do dosljednijih odluka. Izazovi i problemi u sudskoj praksi poništaja pravorijeka u Hrvatskoj ukazuju na složenost uloge sudova u arbitraži. Sudska praksa može ponekad ugroziti prednosti arbitraže. Produženje postupaka poništaja, prekomjerno uplitanje u meritum spora te nejasna primjena određenih pravnih instituta poput javnog poretka stvaraju prepreke koje ugrožavaju efikasnost arbitraže. Statistički gledano, većina tužbi za poništaj arbitražnih pravorijeka nije uspješna. Sudovi su oprezni u poništavanju pravorijeka jer je jedan od ciljeva arbitraže osigurati konačno rješenje spora.

---

⁴⁰ Heim, L. *Tužba za poništaj pravorijeka*, Op. cit., str. 23.

⁴¹ Triva, S.; Uzelac, A. *Hrvatsko arbitražno pravo*, Op. cit.

⁴² Uzelac, A. (2016). *Hrvatska arbitraža u europskom kontekstu: Javni poredak i poništaj arbitražnog pravorijeka*. Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu

5. ANALIZA SUDSKE PRAKSE PONIŠTAJA PRAVORIJEKA

U ovom dijelu rada analizirat će se sudska praksa u Hrvatskoj koja se odnosi na postupke poništaja pravorijeka. Kroz ovu analizu, fokusirat ćemo se na nekoliko ključnih aspekata sudske prakse, počevši od nevaljanosti arbitražnog sporazuma pa do pitanja protivnosti javnom poretku. Svaka podtema uključuje razmatranje pravne argumentacije podnositelja tužbi za poništaj, odluke sudova, obrazloženja tih odluka te kako ove odluke utječu na buduću sudsku praksu. Takav prikaz omogućit će bolje razumijevanje kako sudovi u Hrvatskoj interpretiraju zakon i primjenjuju svoje ovlasti u ovim specifičnim situacijama. Analiza će se temeljiti na studijama slučajeva čime će se pružiti konkretan uvid u način na koji sudovi odlučuju o pitanjima kao što su nepravilno obavještavanje stranaka, nepravilnost u sastavu ili postupku suda te druge osnove za poništaj. Cilj je prikazati kako su se ovi razlozi oblikovali kroz sudske praksu i kakav je njihov utjecaj na razvoj arbitražnog prava u Hrvatskoj. Razumijevanje sudske prakse ne samo da osigurava bolju pravnu sigurnost za stranke koje sudjeluju u arbitražnim postupcima, već i doprinosi daljnjem razvoju arbitraže kao instrumenta za brzo i učinkovito rješavanje sporova.

5.1. NEVALJANOST ARBITRAŽNOG SPORAZUMA

Nevaljanost arbitražnog sporazuma jedan je od ključnih razloga zbog kojih se podnosi tužba za poništaj pravorijeka. Prema hrvatskom zakonodavstvu, arbitražni sporazum mora biti u skladu s pozitivnim propisima kako bi imao pravnu snagu.⁴³ Ako se utvrdi da sporazum nije valjan, pravorijek može biti poništen.⁴⁴ Za konkretnu analizu sudske prakse vezane uz nevaljanost arbitražnog sporazuma uzmimo jedan stvarni slučaj iz prakse Vrhovnog suda.

5.1.1. Pravna argumentacija podnositelja tužbe za poništaj

U ovom slučaju, presuda se odnosi na spor između dvaju domaćih pravnih osoba. Arbitražnim sporazumom ugovoreno je da se eventualni sporovi između stranaka rješavaju pred stranom arbitražom u Norveškoj, unatoč nepostojanju međunarodnih elemenata u sporu.⁴⁵ Ovaj detalj postao je ključni temelj za tužbu za poništaj pravorijeka.

Podnositelj tužbe argumentirao je da je arbitražni sporazum protivan članku 3. Zakona o arbitraži koji propisuje da domaće pravne osobe ne mogu ugovoriti stranu arbitražu, osim ako spor uključuje

---

⁴³ Carbonneau, T. E. (2003). The Exercise of Contract Freedom in the Making of Arbitration Agreements. *Vanderbilt Journal of Transnational Law*, 36, str. 1189

⁴⁴ Zakon o arbitraži, NN 88/01

⁴⁵ VSRH poslovni broj Gž 23/13-2 od 11. studenoga 2014.

međunarodni element. U ovom slučaju, obje su stranke bile pravne osobe registrirane u Hrvatskoj, a spor nije sadržavao međunarodne aspekte što znači da nije bilo temelja za provođenje arbitraže u inozemstvu. Podnositelj je nadalje tvrdio da je ovakva arbitražna klauzula protivna javnom poretku Republike Hrvatske što predstavlja važan pravni razlog za poništaj arbitražnog pravorijeka. Prema argumentaciji podnositelja provođenje arbitraže u stranoj državi, unatoč tome što obje strane pripadaju domaćoj jurisdikciji, bilo bi kršenje temeljnog načela suvereniteta i prava stranaka da im se sporovi rješavaju pred domaćim tijelima sukladno hrvatskom zakonodavstvu.⁴⁶

Podnositelj je također istaknuo da arbitražni sporazum nije ispunio osnovne formalne i pravne uvjete kako bi bio valjan. Smatrao je da se takav sporazum ne može provesti na zakonit način jer bi njegova primjena značila kršenje temeljnih prava stranaka i narušavanje integriteta pravosudnog sustava Hrvatske. Kao rezultat toga podnositelj je tražio da sud poništi arbitražni pravorijek koji je donesen u Norveškoj, budući da se temeljio na nevažećem arbitražnom sporazumu.⁴⁷

5.1.2. Odluka suda i obrazloženje

Vrhovni sud Republike Hrvatske donio je odluku kojom je prihvatio argumentaciju podnositelja tužbe i poništio pravorijek.⁴⁸ Odluka suda rezultat je detaljnog ispitivanja valjanosti samog arbitražnog sporazuma u kojem su sudske instance razmatrale sukladnost ugovora s hrvatskim važećim zakonima. Sud je presudio da je sporazum o arbitraži koji predviđa rješavanje spora pred stranom arbitražom između domaćih pravnih osoba protivan članku 3. Zakona o arbitraži koji jasno propisuje da takav sporazum može biti valjan samo ako spor ima međunarodni element što u ovom sporu nije bio slučaj.

U obrazloženju presude sud je naglasio da je važno pridržavati se zakonskih okvira kada se ugovaraju arbitražne klauzule te da se domaćim subjektima ne može omogućiti rješavanje sporova u stranoj jurisdikciji bez zakonitog temelja. Sud je jasno naveo da nepostojanje međunarodnog elementa automatski čini arbitražni sporazum nevažećim jer je u suprotnosti s pozitivnim zakonskim propisima. Također, sud je istaknuo da bi prihvaćanje takvih aranžmana moglo narušiti temeljna načela javnog poretka Republike Hrvatske, osobito kada se radi o zaštiti domaćih stranaka u pravnim sporovima. Ovaj zakonodavni okvir postavljen je kako bi se spriječila arbitraža

---

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Ibidem.

⁴⁸ Ibidem.

u stranim jurisdikcijama za sporove koji nemaju dodirnih točaka s međunarodnim pravom, osim ako su ispunjeni posebni uvjeti poput međunarodnih poslovnih odnosa ili stranih investicija. Time se osigurava da domaće stranke ne budu prisiljene rješavati sporove u stranim državama što bi moglo biti u suprotnosti s njihovim pravnim i poslovnim interesima. Sud je obrazložio da domaće stranke imaju pravo očekivati da se njihovi sporovi rješavaju unutar hrvatskog pravnog sustava, osim ako postoji zakoniti razlog za stranu arbitražu. Vrhovni sud je također u svojoj odluci naveo važnost poštivanja formalnih i proceduralnih pravila prilikom sklapanja arbitražnih sporazuma.⁴⁹ Arbitražni sporazumi moraju biti pravno utemeljeni i u skladu s važećim zakonodavstvom. Ako se u postupku utvrdi da je arbitražni sporazum nevažeći, bilo zbog proceduralnih nedostataka, nedostatka suglasnosti stranaka ili kršenja zakona, cijeli arbitražni postupak pada u vodu.⁵⁰

U konkretnom slučaju, sud je utvrdio da je arbitražna klauzula sadržavala ozbiljne proceduralne nedostatke. Ne samo da je ugovoreno mjesto arbitraže bilo u suprotnosti s hrvatskim zakonodavstvom, već je i cijeli proces sklapanja arbitražnog sporazuma bio formalno nepravilno proveden. Time je sud poslao snažnu poruku o važnosti poštivanja svih formalnih pravila kako bi se osigurala valjanost arbitražnog sporazuma. Drugi ključni aspekt presude bio je pozivanje na javni poredak Republike Hrvatske. U ovom slučaju nije postojao niti jedan opravdani razlog za provođenje arbitraže u inozemstvu budući da su sve stranke i elementi spora bili povezani s hrvatskom jurisdikcijom. Time bi se narušila načela pravne sigurnosti i suvereniteta pravnog sustava Hrvatske kao i povjerenje u domaći pravosudni sustav i pravna zaštita koja se pruža domaćim subjektima.⁵¹

5.1.3. Utjecaj odluke na buduću praksu

Ova odluka Vrhovnog suda imala je dalekosežne posljedice na sudsku praksu vezanu uz arbitražne sporazume i pravorijeke. Prije svega, naglašeno je da domaće pravne i fizičke osobe moraju pažljivo slijediti zakonske odredbe kada ugovaraju arbitražu. Presuda je postavila presedan u vezi s time kako će sudovi u budućnosti tretirati arbitražne sporazume između domaćih stranaka koji predviđaju stranu arbitražu bez međunarodnog elementa. Sud je postavio jasne granice unutar kojih domaće stranke mogu ugovarati arbitražu, osiguravajući da se hrvatski zakon ne može zaobići te da će svi pokušaji zaobilaženja pravila biti strogo sankcionirani. Time je dodatno ojačana

---

⁴⁹ Ćorić, L. op. cit., str. 3.

⁵⁰ Uzelac, A., op. cit., str. 9.

⁵¹ Ćorić, L., op. cit., str. 4.

zaštita domaćih stranaka unutar hrvatskog pravnog sustava što će vjerojatno utjecati na buduće slučajeve u kojima se postavljaju pitanja valjanosti arbitražnih sporazuma i arbitražnih pravorijeka. Ova odluka predstavlja važan korak u osiguravanju pravne sigurnosti i zaštite interesa domaćih subjekata kao i u daljnjem jačanju domaćeg pravosudnog sustava u pogledu arbitražnog rješavanja sporova. Sud je također istaknuo da bi priznanje takvog pravorijeka moglo otvoriti put zloupotrebi pravnog sustava omogućujući domaćim stranama da izbjegavaju pravila i nadležnosti koje su postavljene kako bi zaštitile njihove interese. Na ovaj način sud je poslao snažnu poruku o važnosti očuvanja domaće pravne svrsishodnosti i ograničavanja uporabe stranih arbitražnih sudova u slučajevima gdje za to nema opravdanja.

5.2. NEPRAVILNO OBAVIJEŠTAVANJE ILI NEMOGUĆNOST IZNOŠENJA SLUČAJA
Razmatrajući sudsku praksu u vezi s poništajem pravorijeka temeljem razloga nepravilnog obavještanja ili nemogućnosti iznošenja slučaja, sudovi često analiziraju postojanje povreda temeljnog načela kontradiktornosti postupka, odnosno prava stranaka da budu saslušane te da imaju mogućnost raspravljati o ključnim pitanjima koja utječu na odluku arbitražnog suda.⁵²

5.2.1. Pravna argumentacija podnositelja tužbe za poništaj

U predmetu koji se odnosi na poništaj pravorijeka arbitražnog suda, podnositelj tužbe je svoju argumentaciju temeljio na nekoliko ključnih navoda, fokusirajući se na povredu njegovih procesnih prava tijekom arbitražnog postupka. Glavna argumentacija podnositelja tužbe zasnivala se na tvrdnjama o nepravilnom obavještanju i onemogućavanju podnošenja argumenata u postupku, a time onemogućavanje adekvatnog sudjelovanja u postupku.⁵³ Tužitelj je tvrdio da mu nije bilo ostavljeno dovoljno vremena za pripremu ročišta kao ni za davanje očitovanja u odnosu na dokumentaciju koja je dostavljena tijekom arbitražnog postupka. Smatrao je da je takvo postupanje arbitražnog suda rezultiralo faktičnom onemogućenošću da iznese svoje argumente i odgovori na tvrdnje protivne strane. Podnositelj je tvrdio da su ovi nedostaci bitno utjecali na ishod arbitražnog postupka dovodeći do povrede osnovnih načela procesnog prava, posebno načela kontradiktornosti prema kojem bi svaka stranka trebala imati priliku biti saslušana i raspraviti ključna pitanja koja su relevantna za odluku suda. Daljnji dio pravne argumentacije odnosio se na povredu prava na ravnopravnost stranaka. Tužitelj je istaknuo da arbitražni sud nije omogućio

---

⁵² Fouchard, P., Gaillard, E., & Goldman, B. (1999). Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration. Kluwer Law International.

⁵³ VTSRH poslovni broj PŽ-4256/2018-2 od 20. srpnja 2018.

jednak tretman svih strana u postupku. Prema njegovim navodima arbitražni sud je ignorirao ili nepravilno ocijenio njegove dokazne prijedloge što ga je stavilo u nepovoljan položaj u odnosu na protivnu stranu. U ovom kontekstu, tužitelj se pozivao na svoje pravo na saslušanje ističući da je sud morao osigurati da obje strane u postupku imaju jednaku mogućnost iznošenja svojih stavova i dokaza. Smatrao je da ovakva neravnopravnost u postupku predstavlja značajnu povredu njegovih prava te bi trebala rezultirati poništajem pravorijeka. Osim toga, podnositelj tužbe ukazao je na nepoštivanje zakonskih rokova tijekom postupka. Tvrdio je da arbitražni sud nije ispoštovao predviđene rokove za omogućavanje očitovanja o dostavljenim dokazima što je dodatno otežalo njegovo sudjelovanje u postupku.⁵⁴ Prema tužitelju ova proceduralna povreda dodatno je doprinijela donošenju nezakonitog pravorijeka jer mu nije pružena puna mogućnost da se izjasni o svim relevantnim činjenicama i dokazima koji su prezentirani u postupku. Na temelju ovih navoda tužitelj je zatražio poništaj pravorijeka smatrajući da su povrede procesnih pravila bile u suprotnosti s osnovnim načelima pravičnog suđenja te da su dovele do povrede javnog poretka Republike Hrvatske. Prema njegovim tvrdnjama nepravilnosti u postupku arbitraže bile su takve prirode da su utjecale na konačni ishod postupka čime je arbitražni sud prekršio temeljna procesna prava zajamčena Zakonom o arbitraži.

5.2.2. Odluka suda i obrazloženje

U slučajevima u kojima se tužbe temelje na tvrdnjama o nemogućnosti raspravljanja sudovi često odbacuju takve tužbe ako ne utvrde faktičnu povredu ravnopravnosti stranaka. Na primjer, u predmetu Gž-3/14-2 sud je utvrdio kako arbitražni sud nije prekršio pravo stranaka na ravnopravnost u postupku.⁵⁵ Strankama je omogućeno da se očituju o zahtjevima i dokazima protivne strane, a sud je dosljedno dodjeljivao rokove za dostavu očitovanja što je u skladu s pravilima postupka. Sud je u obrazloženju naglasio da je na strankama odgovornost da pravovremeno iznesu činjenice i dokazne prijedloge. U konkretnoj situaciji tužitelj nije dokazao da su mu arbitražnim postupkom uskraćena procesna prava. S obzirom na to da mu je omogućeno iznošenje stava o zahtjevima protivne strane, sud je zaključio da nije bilo povrede prava na ravnopravnost koja bi opravdavala poništaj pravorijeka.⁵⁶ Ova odluka naglašava kako odbijanje prihvaćanja određenih dokaza poput saslušanja stranaka ne predstavlja automatsku povredu prava

---

⁵⁴ Ćorić, L., op. cit., str. 33.

⁵⁵ VTSRH poslovni broj Pž-4256/2018-2 od 20. srpnja 2018.

⁵⁶ Ćorić, L., op. cit., str. 34.

na raspravljanje. Sudovi ocjenjuju proceduralnu ispravnost odluka u kontekstu cjelokupnog postupka te odbacuju tužbe kada ne utvrde povrede koje bi imale značajan utjecaj na ishod postupka. Jedan od važnih elemenata u obrazloženju suda je i načelo savjesnosti i poštenja koje se primjenjuje na ponašanje stranaka u postupku. Sud je također zaključio da nije ostvaren razlog za poništaj pravorijeka jer tužitelju nije onemogućeno raspravljanje, a sud je u potpunosti poštovao pravo stranaka da iznose dokaze i očituju se tijekom postupka.⁵⁷

5.2.3. Utjecaj odluke na buduću praksu

Odluke sudova u ovim predmetima imaju značajan utjecaj na buduću sudsku praksu, osobito u pogledu standarda koji se primjenjuju kod utvrđivanja povreda procesnih prava u arbitražnim postupcima. Sudovi jasno postavljaju granicu između proceduralnih grešaka koje mogu opravdati poništaj pravorijeka i onih koje nemaju bitan utjecaj na ishod postupka. Tako su utvrdili da neiznošenje dokaza ili nepravovremeno reagiranje stranaka ne može ići na teret arbitražnog suda.⁵⁸ Na taj način sudovi štite autonomiju arbitražnog postupka i sužavaju prostor za poništaj pravorijeka na temelju relativnih procesnih povreda. Učvršćivanjem ovih principa u sudskoj praksi sudovi osiguravaju da arbitražni postupci zadrže svoju funkcionalnu efikasnost i da se poništaji pravorijeka ograniče na slučajeve gdje su strankama zaista onemogućena temeljna procesna prava kao što je pravo na kontradiktorno raspravljanje. Također, sudovi su naglasili važnost postupanja stranaka prema načelu savjesnosti i poštenja. Ovaj princip dodatno sužava mogućnost zloupotrebe prava na tužbu za poništaj pravorijeka naglašavajući kako stranke ne mogu tražiti poništaj ako su same svojim postupcima pridonijele eventualnim povredama postupka. Na taj način sudovi promiču efikasnost arbitražnog sustava i osiguravaju da poništaji pravorijeka ostanu izuzetak rezerviran za slučajeve stvarne povrede temeljnih procesnih prava.

5.3. NEPRAVILNOST U SASTAVU ILI POSTUPKU ARBITRAŽNOG SUDA

5.3.1. Pravna argumentacija podnositelja tužbe za poništaj

U predmetu koji se odnosi na poništaj pravorijeka zbog nepravilnosti u sastavu arbitražnog suda podnositelj tužbe temeljio je svoju argumentaciju na tvrdnji da je došlo do povrede načela nepristranosti arbitra što je izravno utjecalo na zakonitost postupka.⁵⁹ Tužitelj je isticao da je arbitar sudjelovao u postupku unatoč tome što je trebao biti izuzet zbog pristranosti. Posebno je naglasio

---

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ VTSRH poslovni broj Pž-4256/2018-2 od 20. srpnja 2018.

⁵⁹ VTS RH poslovni broj Pž-711/2022 od 16. veljače 2022.

da je arbitar imao poslovne i profesionalne veze s tuženikom odnosno društvima iz grupacije HEP što je prema njegovom mišljenju izazvalo opravdanu sumnju u arbitarovu nepristranost. Tvrdio je da su ti kontakti postojali i prije pokretanja arbitražnog postupka te su nastavljeni i tijekom postupka zbog čega je podnio zahtjev za izuzeće arbitra. Smatrao je da je ta pristranost narušila ravnotežu u postupku jer arbitar nije mogao objektivno odlučivati u predmetu u kojem je jedna strana imala poslovne odnose s njim. Prema tužitelju povjerenje u pravičnost i nepristranost arbitražnog suda bilo je narušeno čime je doveden u pitanje legitimitet cijelog postupka. Tužitelj je također tvrdio da je Županijski sud u Zagrebu koji je bio nadležan za odlučivanje o zahtjevu za izuzeće donio pogrešnu odluku kada je odbio zahtjev. Tvrdio je da sud nije uzeo u obzir sve okolnosti koje ukazuju na moguće sukobe interesa uključujući profesionalne kontakte arbitra s društvima tuženika. Posebno je ukazao na činjenicu da je arbitar sudjelovao u poslovima koji su uključivali HEP grupu te da je taj sukob interesa bio evidentan i zahtijevao automatsko izuzeće. Također je isticao kako je arbitar sudjelovao u izradi stručnih publikacija u suradnji s tuženikom ili njegovim povezanim društvima što dodatno doprinosi sumnji u nepristranost. Smatrao je da bi takvi profesionalni kontakti trebali biti razlog za izuzeće jer dovode u pitanje sposobnost arbitra da nepristrano odlučuje u sporu. Tužitelj je dalje naveo da sud nije dovoljno temeljito ispitao razloge za izuzeće arbitra te je zanemario jasne dokaze o pristranosti zbog čega je arbitražni postupak bio narušen. Arbitar nije mogao ostati objektivan u donošenju odluka koje su izravno uključivale stranu s kojom je imao profesionalne odnose. U tom kontekstu tužitelj je naveo da povreda pravila o nepristranosti arbitra ugrožava temeljna načela arbitražnog postupka poput pravičnosti i jednakosti stranaka. Smatrao je da se ovakva povreda ne može zanemariti budući da arbitraža kao alternativni način rješavanja sporova počiva na povjerenju u nepristranost arbitara.⁶⁰

5.3.2. Odluka suda i obrazloženje

Sud je nakon razmatranja tužbe za poništaj pravorijeka zbog nepravilnosti u sastavu arbitražnog suda odlučio odbiti zahtjev tužitelja te je potvrdio prvostupanjsku presudu. U obrazloženju je sud istaknuo da tužitelj nije pružio dovoljno uvjerljivih dokaza koji bi potkrijepili tvrdnje o nepristranosti arbitra.⁶¹ Suci su ocijenili kako poslovni kontakti arbitra s tuženikom, na koje se tužitelj pozivao, nisu bili dovoljno značajni da bi ugrozili arbitarovu objektivnost i nepristranost tijekom arbitražnog postupka. Sud je analizirao činjenice koje su iznesene tijekom postupka,

---

⁶⁰ Sikirić, H., op. cit., str. 10.

⁶¹ VTS RH poslovni broj Pž-711/2022 od 16. veljače 2022.

uključujući tvrdnje da je arbitar sudjelovao u izradi stručnih radova vezanih za HEP grupu. Sud je dodatno pojasnio kako pravorijek nije kompromitiran činjenicom da je arbitar prije stupanja na dužnost imao poslovne kontakte s tuženikom jer takvi kontakti nisu utjecali na donošenje odluke u predmetu. Prvostupanjski sud također je utvrdio da je arbitražni postupak vođen u skladu s odredbama Zakona o arbitraži te da nije bilo proceduralnih povreda koje bi opravdale poništaj pravorijeka. Nadalje, sud je istaknuo da samo postojanje profesionalnih kontakata između arbitra i jedne strane nije automatski dovoljan razlog za izuzeće, a pogotovo u slučajevima kada ti kontakti nemaju izravan utjecaj na donošenje odluka.⁶² U konačnici, sud je u obrazloženju odbacio tvrdnju tužitelja da arbitražni sud nije dovoljno kritički procijenio njegov zahtjev za izuzeće arbitra.

5.3.3. Utjecaj odluke na buduću praksu

Odluka suda u ovom slučaju imat će značajan utjecaj na buduću praksu, osobito u kontekstu definiranja kriterija za utvrđivanje nepristranosti arbitara.⁶³ Sud je jasno postavio granice kada je riječ o profesionalnim kontaktima arbitara s jednom od stranaka, naglašavajući da takvi kontakti sami po sebi ne moraju nužno značiti pristranost. Ova odluka stvara važan presedan u smislu interpretacije nepristranosti jer sud u ovom slučaju nije samo odbacio zahtjev za poništaj, već je jasno definirao standarde prema kojima se ocjenjuje objektivnost arbitara. Buduća sudska praksa će se zasigurno oslanjati na ovu odluku prilikom razmatranja sličnih slučajeva što će sudovima omogućiti dosljedniju primjenu kriterija za izuzeće arbitara. U tom smislu, odluka pridonosi jasnijem razumijevanju granica između dopuštenih profesionalnih kontakata i stvarne pristranosti što je ključno za očuvanje povjerenja u arbitražni proces. Odluka naglašava kako samo profesionalni ili poslovni kontakti arbitra s jednom od strana, bez dokaza o izravnom utjecaju na odluku ili dokaza o favoriziranju te strane nisu dovoljni za poništaj pravorijeka. Time se uvode stroži kriteriji za dokazivanje pristranosti što će u budućnosti smanjiti broj zahtjeva za poništaj pravorijeka temeljenih na sličnim osnovama.

5.4. NEOBRAZLOŽENOST ILI NEPOTPISANOST PRAVORIJEKA

5.4.1. Pravna argumentacija podnositelja tužbe za poništaj

U predmetu TSZG poslovni broj P-789/2019 od 15. studenoga 2019. tužitelj je podnio tužbu radi poništaja pravorijeka (broj predmeta AS-P-2017/35, donesenog 3. prosinca 2018.) tvrdeći da

---

⁶² Sikirić, H., op. cit., str. 11.

⁶³ VTS RH poslovni broj Pž-711/2022 od 16. veljače 2022.

arbitar nije dovoljno obrazložio osnovni prigovor tuženika, posebno u vezi jednostranog povećanja cijena te da nije obrazloženo zašto nije prihvaćen prijedlog za provođenje vještačenja što je također predstavljalo osnovu za poništaj pravorijeka prema članku 36. stavku 2. točki 1.f Zakona o arbitraži.⁶⁴ Tužitelj je također istaknuo da pravorijek nije sadržavao jasnu analizu pravnih i činjeničnih temelja na kojima je arbitražni sud temeljio svoju odluku što je prema njegovom mišljenju predstavljalo ozbiljan nedostatak u postupku čineći pravorijek nevaljanim. Jedan od argumenata bio je i taj da budući da su stranke ugovorile arbitražu uz primjenu Zakona o parničnom postupku, nedostatak obrazloženja predstavlja povredu tog zakona koji jasno propisuje obvezu obrazlaganja sudskih odluka.⁶⁵ Time tužitelj ističe da nedostatak obrazloženja nije samo tehnička pogreška već ozbiljna povreda pravila postupka koja bi trebala rezultirati poništajem pravorijeka. Nadalje, tužitelj se pozvao i na članak 36. stavak 2. točku 1.f Zakona o arbitraži tvrdeći da neobrazloženost pravorijeka dovodi do njegove ništetnosti. U tužbi je također navedeno da izostanak obrazloženja ključnih pravnih i činjeničnih pitanja dovodi do pravne nesigurnosti i nepoštivanja načela pravičnosti i transparentnosti u arbitražnim postupcima.

5.4.2. Odluka suda i obrazloženje

Sud je odbacio tužbu za poništaj pravorijeka obrazloživši da arbitražni sud nije obvezan iscrpno obrazložiti sve elemente predmeta. Sud se pozvao na članak 30. stavak 3. Zakona o arbitraži koji propisuje da pravorijek mora biti obrazložen osim ako stranke nisu drukčije ugovorile.⁶⁶ Međutim, iz obrazloženja suda proizlazi da obrazloženje pravorijeka ne mora biti opsežno niti detaljno pokrivati sve aspekte spora. Bitno je samo da obrazloženje pravorijeka pruži dovoljno informacija kako bi se razumjeli ključni razlozi na temelju kojih je arbitražni sud donio odluku. Sud je također naveo da je pravorijek sadržavao osnovne elemente potrebne za razumijevanje odluke, uključujući pravne i činjenične osnove na kojima se temeljila. Posebno je istaknuto da arbitražni sud nije dužan obrazložiti svaki prijedlog stranaka ili svaki argument koji su stranke iznijele tijekom postupka, već samo one koji su relevantni za odluku. U ovom slučaju, sud je ocijenio da je arbitražno vijeće

---

⁶⁴ TSZG poslovni broj P-789/2019 od 15. studenoga 2019.

⁶⁵ Zakon o parničnom postupku NN 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22, 155/23, članak 354., stavak 2., točka 11.

⁶⁶ Zakon o arbitraži, NN 88/01.

pružilo dovoljno razloga za svoju odluku, uključujući i odbijanje prijedloga vještačenja te da ne postoji razlog za poništaj pravorijeka na temelju neobrazloženosti.⁶⁷

Sud je dodatno pojasnio da izostanak detaljnog obrazloženja nije dovoljan razlog za poništaj arbitražnog pravorijeka, posebno kada su ključni elementi spora jasno razmatrani i analizirani, oslanjajući se time na praksu da arbitražni pravorijek ne mora slijediti stroge proceduralne standarde koji se primjenjuju na sudske presude u parničnim postupcima kao što su oni propisani Zakonom o parničnom postupku. Pritom je istaknuto da arbitražni sud ima određenu diskreciju prilikom obrazlaganja svoje odluke te da se od njega ne zahtijeva iscrpno obrazloženje svih argumenata i činjenica koje su stranke iznijele. Sud je dodatno naveo da su stranke mogle ugovoriti detaljnije zahtjeve u pogledu obrazloženja pravorijeka, ali kako to nije učinjeno, osnovni standard obrazlaganja u ovom slučaju bio je zadovoljen. U vezi s argumentom tužitelja da je odbijanje prijedloga za vještačenje bilo neobrazloženo, sud je zaključio da arbitražni sud nije imao obvezu provoditi vještačenje jer nije smatrao da je to ključno za rješavanje spora. Takva odluka nije utjecala na pravičnost postupka pa stoga nije povrijeđeno pravo tužitelja na pravično suđenje.⁶⁸

5.4.3. Utjecaj odluke na buduću praksu

Ova odluka Trgovačkog suda potvrđuje strogi standard u pogledu poništaja arbitražnih pravorijeka temeljem navodne neobrazloženosti. Predstavlja standard glede pozicije arbitražnih sudova i ograničava mogućnost poništaja pravorijeka na temelju proceduralnih manjkavosti, osim ako te manjkavosti ozbiljno ne ugrožavaju prava stranaka. Sudska praksa koja proistječe iz ove odluke ukazuje na to da formalne ili tehničke nepravilnosti poput kraćeg obrazloženja ne dovode automatski do poništaja pravorijeka. Ključni aspekti presude odnose se na razlikovanje između obrazloženja koje je nužno kako bi se strankama omogućilo razumijevanje odluke te iscrpnog obrazloženja koje je uobičajeno u sudskim presudama. Odluka jača povjerenje u arbitražu kao fleksibilan i učinkovit način rješavanja sporova bez potrebe za strogim formalizmom koji obilježava sudske postupke.⁶⁹ Utvrđeno je da pravorijek mora pružiti osnovne razloge odluke, ali nije nužno da to obrazloženje bude opsežno ili da pokriva svaki detalj spora. Ova odluka dodatno doprinosi usklađenosti prakse arbitražnih sudova i sudova opće nadležnosti jasno definirajući

---

⁶⁷ TSZG poslovni broj P-789/2019 od 15. studenoga 2019.

⁶⁸ Sikirić, H., op. cit., str. 24.

⁶⁹ Stipanowich, T. J. (2010). Arbitration: The "New Litigation". University of Illinois Law Review, 2010(1), str. 29.

opseg obrazloženja koje je potrebno kako bi arbitražni pravorijek bio valjan. Ovakva sudska praksa postavlja visoku prepreku za poništaj pravorijeka na temelju formalnih manjkavosti, osiguravajući da arbitražni pravorijeci ostanu stabilni i pravno sigurni, osim u slučajevima ozbiljnih povreda postupka ili prava stranaka.

5.5. PROTIVNOST JAVNOM PORETKU

5.5.1. Pravna argumentacija podnositelja tužbe za poništaj

U predmetu koji je vođen pred Trgovačkim sudom u Zagrebu (poslovni broj P-3806/12), tužitelj je podnio tužbu radi poništaja arbitražnog pravorijeka Stalnog arbitražnog sudišta pri Hrvatskoj gospodarskoj komori pozivajući se na protivnost pravorijeka javnom poretku Republike Hrvatske.⁷⁰ Pravna argumentacija podnositelja tužbe temelji se na tvrdnji da je arbitražni sud donošenjem osporavanog pravorijeka povrijedio temeljna načela hrvatskog pravnog sustava, prisilne propise te načela pravičnosti i ravnopravnosti stranaka u postupku čime je pravorijek postao suprotan javnom poretku. Tužitelj je tvrdio da je tuženik koristeći svoj povoljniji ekonomski položaj iskorištavao tužitelja kao slabiju stranu te je naručivao izvantržovničke radove bez odgovarajuće pravne osnove. Takvo postupanje rezultiralo je prema tvrdnjama tužitelja stjecanjem imovinske koristi bez pravnog temelja što je suprotno temeljnom načelu zabrane stjecanja bez osnove ugrađenom u Zakon o obveznim odnosima.⁷¹ Tužitelj je tvrdio da takvo postupanje tuženika predstavlja očitu povredu javnog poretka jer narušava temeljne principe pravičnosti, poštenja i ravnopravnosti ugovornih strana što su ključna načela pravnog sustava Republike Hrvatske. Tužitelj je nadalje argumentirao da je pravorijek donesen suprotno prisilnim koji su po svojoj prirodi obvezujući za sve sudionike pravnog sustava.⁷² Tužitelj je istaknuo da su ti prisilni propisi od javnog interesa i da ih arbitražni sud nije smio zanemariti. U konkretnom slučaju tužitelj je naglasio da je arbitražni sud ignorirao odredbe koje osiguravaju pravnu zaštitu slabijih ugovornih strana, posebno u gospodarskim odnosima čime je povrijeđen javni poredak. Prema tužitelju, svaka odluka koja je donesena suprotno prisilnim normama automatski se mora smatrati suprotnom javnom poretku. U tom smislu, tužitelj je ukazao na činjenicu da arbitražni sud nije samo propustio primijeniti odgovarajuće norme, već ih je i zanemario u procesu donošenja pravorijeka što je rezultiralo donošenjem odluke koja nije bila u skladu s osnovnim pravnim

---

⁷⁰ TS ZG poslovni broj P-3806/12 od 6. lipnja 2013.

⁷¹ Zakon o obveznim odnosima NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23, članak 1111.

⁷² TS ZG poslovni broj P-3806/12 od 6. lipnja 2013.

normama države. Također, tužitelj je naveo da je arbitražni sud odbio provesti ključne dokaze koje je tužitelj predložio, a koji bi, prema njegovim tvrdnjama, potvrdili da su dodatni radovi naručeni bez pravne osnove i da je tuženik stekao neosnovanu imovinsku korist. Odbijanje izvođenja tih dokaza, prema tužitelju, predstavljalo je povredu prava na pravično suđenje i dovelo je do donošenja pravorijeka koji je protiv volje tužitelja favorizirao tuženika. Tužitelj je smatrao da takvo postupanje suda u kojem nije omogućeno cjelovito utvrđivanje činjeničnog stanja čini pravorijek nepravednim i u suprotnosti s temeljnim načelima pravičnosti i ravnopravnosti stranaka što su ključne sastavnice pojma javnog poretka. Time se arbitražnom sudu pripisivala odgovornost za nepravično vođenje postupka, a pravorijek je ocijenjen kao posljedica postupka koji je narušio prava stranaka, posebno tužitelja kao slabije strane. Uz to, tužitelj je tvrdio da su načela ravnopravnosti stranaka u postupku grubo narušena od strane arbitražnog suda.⁷³ Prema njegovom stajalištu, arbitražni sud je u više navrata postupao na način koji je favorizirao tuženika što je rezultiralo pravorijekom koji nije odražavao istinsku ravnotežu prava i obveza ugovornih stranaka. Tužitelj je ukazao na činjenicu da mu nije pružena ravnopravna prilika za iznošenje svojih dokaza i tvrdnji čime je arbitražni sud prekršio osnovno načelo kontradiktornosti postupka. Na taj način, prema tvrdnjama tužitelja, došlo je do očite povrede temeljnih pravnih načela jer je pravorijek donesen bez pravilnog raspravljanja i uvažavanja argumenata obje strane. Konačno, tužitelj je istaknuo da povrede koje je identificirao ne predstavljaju samo formalne ili tehničke nepravilnosti, već gruba kršenja temeljnih načela pravde i pravičnosti koja su sastavni dio javnog poretka.⁷⁴ Prema njegovom mišljenju takve povrede rezultirale su pravorijekom koji je u suprotnosti s javnim interesom i osnovnim načelima pravnog sustava Hrvatske.

5.5.2. Odluka suda i obrazloženje

Kada je u pitanju javni poredak sudovi zauzimaju restriktivno stajalište. Jedan od ključnih primjera je ova presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-3806/12 gdje je tužbeni zahtjev za poništaj arbitražnog pravorijeka odbijen.⁷⁵ Sud je zauzeo stav da čak i u slučaju da arbitražni sud nije pravilno primijenio materijalno pravo, to samo po sebi ne predstavlja povredu javnog poretka. Prema sudskom obrazloženju pojam javnog poretka obuhvaća samo one propise kojima se osiguravaju osnovna načela domaćeg pravnog sustava dok se pitanje pravilne primjene zakona

---

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Sikirić, H., op. cit., str. 25.

⁷⁵ TS ZG poslovni broj P-3806/12 od 6. lipnja 2013.

odnosi na materijalno pravo što se ne može pobijati u postupku poništaja pravorijeka. Također, istaknuto je da arbitražni sud nije prekršio osnovna ustavna prava, poput prava na pravično suđenje niti je povrijedio moralna načela ili osnovne vrijednosti pravnog poretka Republike Hrvatske. Presuda naglašava da arbitražni postupci, iako uključuju eventualne pogreške u primjeni prava, nisu podložni poništaju ukoliko te pogreške ne ugrožavaju temeljne norme domaćeg pravnog poretka.

5.5.3. Utjecaj odluke na buduću praksu

Presuda Trgovačkog suda u Zagrebu, poslovni broj P-3806/12 od 6. lipnja 2013., ima značajan utjecaj na buduću sudsku praksu u vezi s pitanjem protivnosti arbitražnih pravorijeka javnom poretku.⁷⁶ Ova presuda potvrđuje da sudovi zauzimaju restriktivan pristup u tumačenju javnog poretka čime se postavlja jasna granica između povrede materijalnog prava i stvarnih kršenja temeljnih načela pravnog sustava. Sud je u ovoj presudi naglasio da se pogreške u primjeni materijalnog prava same po sebi ne mogu smatrati povredama javnog poretka, osim ako te pogreške ne narušavaju osnovna ustavna prava ili temeljne moralne i pravne vrijednosti Republike Hrvatske. Ovaj stav ukazuje na to da će se sudovi ubuduće opirati poništaju arbitražnih pravorijeka zbog manjih ili tehničkih pogrešaka u primjeni zakona, dok će se fokusirati isključivo na slučajeve koji ugrožavaju ključne pravne norme, poput prava na pravično suđenje ili osnovnih načela kontradiktornosti postupka.

Time se postavlja važan pravni standard prema kojem će arbitražne odluke biti zaštićene od poništaja u slučajevima kad se radi o interpretaciji zakona, a poništaji će se odobravati samo u iznimnim situacijama gdje je narušen javni interes. Na ovaj način, sudska praksa potiče stabilnost i predvidljivost arbitražnih postupaka, smanjujući mogućnost prekomjernih sudskih intervencija, osim u situacijama ozbiljnih povreda javnog poretka. Presuda također pokazuje tendenciju zaštite autonomije arbitraže i ograničavanja sudske kontrole što će svakako imati dugoročan učinak na percepciju i primjenu arbitražnih pravorijeka u Hrvatskoj.

6. ZAKLJUČAK

Zaključak ovog diplomskog rada temelji se na detaljnoj analizi sudske prakse vezane uz poništaj pravorijeka u Hrvatskoj te naglašava važnost rigoroznog pristupa sudova u osiguranju pravičnog i

---

⁷⁶ Ibid.

učinkovitog arbitražnog postupka. Sudska praksa pokazuje jasnu tendenciju prema očuvanju autonomije arbitražnog postupka, ali s ograničenom sudskom kontrolom koja se primjenjuje u specifičnim slučajevima. Sudovi su zauzeli restriktivan pristup prema zahtjevima za poništaj pravorijeka kada su u pitanju formalni nedostaci poput neobrazloženosti ili nepotpisanosti pravorijeka što je u više navrata potvrđeno kroz odluke u kojima su odbijeni tužbeni zahtjevi. Time sudovi potvrđuju da je cilj arbitraže brz i konačan postupak rješavanja sporova bez prekomjernog formalizma karakterističnog za redovne sudske postupke. Ova praksa doprinosi jačanju pravne sigurnosti i stabilnosti pravorijeka te smanjuje rizik od opstruiranja arbitražnog postupka žalbama zbog proceduralnih pogrešaka. Ograničavanjem mogućnosti poništaja pravorijeka isključivo na slučajeve ozbiljnih povreda javnog poretka i temeljnih prava, sudovi osnažuju povjerenje stranaka u arbitražu kao stabilan i učinkovit mehanizam za rješavanje sporova. Ovo povjerenje je ključno za daljnji razvoj arbitraže u Hrvatskoj jer smanjuje rizik od prekomjerne sudske intervencije i dodatno potiče stranke na korištenje arbitraže kao preferiranog načina rješavanja sporova. Uloga sudova u poništaju pravorijeka stoga predstavlja ključni element u održavanju ravnoteže između dviju suprotstavljenih potreba: s jedne strane, potrebe za očuvanjem autonomije arbitražnog postupka i brzog rješavanja sporova te s druge strane, potrebe za osiguravanjem da arbitražni postupci poštuju osnovna pravila pravičnosti i zaštite stranaka.

Ovaj rad pokazuje da je sudska praksa u Hrvatskoj na dobrom putu da osigura balans između očuvanja autonomije arbitraže i osiguravanja pravne zaštite stranaka kroz strogu, ali ograničenu sudsku kontrolu. Time se osigurava ne samo učinkovitost arbitraže, već i visoka razina zaštite prava stranaka što pridonosi jačanju pravne sigurnosti i poticanju stranaka da odaberu arbitražu kao pouzdanu alternativu klasičnim sudskim postupcima. S vremenom i daljnjim razvojem zakonodavstva očekuje se da će se ujednačiti standardi i dodatno ojačati povjerenje u arbitražni postupak kao stabilan, učinkovit i pravičan način rješavanja sporova u Hrvatskoj.

7. LITERATURA

Knjige, udžbenici, komentari i znanstveni članci:

1. Radić, D. i Radić, A. (2020). Pravna sredstva protiv pravorijeka Arbitražnog suda, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 57, br. 2, str. 423-450., dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/345486>, (26.7.2024.)
2. Ćorić, L. (2018). Prikaz prakse VSRH i trgovačkih sudova o Zakonu o arbitraži
3. Triva, S., Belajec, V., Dika, M., Građansko parnično procesno pravo, 7. izdanje, Zagreb, 2004., str. 851.
4. Uzelac, A., Forma arbitražnog ugovora u hrvatskom pravu: novo uređenje, njegova ishodišta i perspektive daljnjeg razvoja, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 56, br. 2-3, 2006, str. 555.
5. Baker, Mark. Advantages of Arbitration in International Disputes, International Arbitration Report, 2019., dostupno na: <https://www.nortonrosefulbright.com/en/knowledge/publications/44429f5f/international-arbitration-report-issue-4>
6. Blackaby, N., Partasides, C., & Redfern, A. (2022). Redfern and Hunter on International Arbitration (7th ed.). Oxford University Press.
7. Born, G. (2014). International Commercial Arbitration (2nd ed.). Kluwer Law International.
8. Sajko, K. (2009). *Međunarodno privatno pravo*. Zagreb: Narodne novine.
9. Hrvoje Sikirić, *Prikaz prakse VSRH i trgovačkih sudova o Zakonu o arbitraži*, 2018.
10. Jug, J. (2006). *Načini okončanja arbitražnog postupka-dileme i prijedlozi*, dostupno na: https://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/JugJ_Nacini-okoncanja-arbitraznog-postupka_2006-03.pdf (1.8.2024.).
11. Gharavi, H. H. (2002). *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*. Kluwer Law International, International Arbitration Law Library
12. Musa, K., Tužba radi poništaja presude izbranog suda, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 56, br. 2-3, 2006.
13. Triva, S., Uzelac, A. (2007). *Hrvatsko arbitražno pravo*. Zagreb: Narodne novine.
14. Triva: Ustavna tužba radi ukidanja arbitražnog pravorijeka, Pravo u gospodarstvu, Zagreb, 2/2000., str. 227.
15. Uzelac, A. Setting Aside Arbitral Awards in Theory and Practice, dostupno na: <https://www.alanuzelac.from.hr/pubs/A28Setting%20Aside%20in%20Theory%20and%20Practice.pdf> (3.8.2024.).
16. Radić, D., Radić, A. (2020). Pravna sredstva protiv pravorijeka Arbitražnog suda HNS-a s važećom sudskom praksom. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 57(2), dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/237906> (4.8.2024.).
17. Heim L. Tužba za poništaj pravorijeka [Diplomski rad]. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet; 2024., dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:199:005733> (6.8.2024.)
18. Vukmir, Hrvoje. Pravično suđenje i arbitraža: Pravo na saslušanje. Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 58, br. 3, 2014.
19. Triva S. Arbitraža – Praksa i načela. Zagreb: Narodne novine, 2012.

20. Mistelis LA, Brekoulakis SL, ur. *Arbitrability: International and Comparative Perspectives*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International; 2009.
21. Samaržija I. *Tužba za poništaj pravorijeka* [Diplomski rad]. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet; 2019., dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:199:017872> (9.8.2024.)
22. Sikirić, H. (2008). *Javni poredak kao razlog za poništaj pravorijeka*, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/56058> (10.8.2024.)
23. Uzelac, A. (2016). *Hrvatska arbitraža u europskom kontekstu: Javni poredak i poništaj arbitražnog pravorijeka*. Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu
24. Carbonneau, T. E. (2003). *The Exercise of Contract Freedom in the Making of Arbitration Agreements*. *Vanderbilt Journal of Transnational Law*, 36.
25. Fouchard, P., Gaillard, E., & Goldman, B. (1999). *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. Kluwer Law International.
26. Stipanowich, T. J. (2010). *Arbitration: The "New Litigation"*. *University of Illinois Law Review*.

Nacionalna zakonodavstva:

1. *Zakon o arbitraži*, NN 88/01.
2. *Zakon o parničnom postupku* NN 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22, 155/23.
3. *Zakon o obveznim odnosima* NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23.

Međunarodno zakonodavstvo:

1. *UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration*, United Nations, 1985.

Međunarodni ugovori:

1. United Nations, *Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards*, New York, 10. lipnja 1958.

Presude i pravorijeci:

1. VSRH poslovni broj Gž 23/13-2 od 11. studenoga 2014.
2. VTSRH poslovni broj Pž-4256/2018-2 od 20. srpnja 2018.
3. VTS RH poslovni broj Pž-711/2022 od 16. veljače 2022.
4. TSZG poslovni broj P-789/2019 od 15. studenoga 2019.
5. TS ZG poslovni broj P-3806/12 od 6. lipnja 2013.